

Dekadni bilten vodnobilančnega stanja kmetijskih tal v Sloveniji 21. do 31. maja 2011

OBVESTILO

V osrednji Sloveniji in delu Štajerske se je talni vodni rezervoar po zadnjih padavinah napolnil, kmetijski posevki zaenkrat dobro napredujejo v razvoju. Podobno se je tudi na mariborskem območju in Ptujsko Dravskem polju vodni primanjkljaj zmanjšal. Zelenjadnice s plitvimi koreninami je še vedno potrebno redno namakati. V severovzhodni Sloveniji se je rezervoar vode v tleh močno izčrpal, kmetijske rastline so ponovno v vodnem stresu. Stanje vodne bilance tudi po dežju ostaja precej kritično na obalnem območju. Podobno se primanjkljaj in vodni stres pri rastlinah stopnjujeta tudi na obalnem območju, Krasu in v Vipavski dolini.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Mesec maj je bil s padavinami malce bolj radodaren kot pretekla spomladanska meseca. V večjem delu centralne in vzhodne Slovenije je padla povprečna do rahlo podpovprečna količina dežja. Le v zahodnem delu, predvsem na Goriškem in v Vipavski dolini, je padlo manj kot 70 % dolgoletnih padavin. Več kot 110 mm padavin so bili deležni v visokogorju, na Koroškem in Kočevskem, manj kot 80 mm pa jih je padlo na Obali in v Vipavski dolini ter v pasu od SV Slovenije preko Ptuja, Rogaške Slatine do Krško – Brežiškega polja. Trajanje sončnega obsevanja v maju je bilo povsod nad povprečjem. V večjem delu Gorenjske ter Primorskem so povprečje presegli za več kot polovico. To se je odražalo tudi na povprečni majski temperaturi zraka, ki je povsod presegla 1 °C, na Primorskem, Gorenjskem, v severnem delu Krasa in Posočju za 2 °C.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

V zadnji dekadi maja je bilo po vsej državi intenzivno izhlapevanje. Vrednosti izhlapevanja so se gibale okrog 4 in tudi čez 5 mm. Manj kot 3 mm je izhlapelo le na deževen dan, 28. maja. Dni z izhlapevanjem večjim od 5 mm je bilo v Biljah kar 10, v Portorožu 9, v Murski Soboti, Šmartnem pri Slovenj Gradcu, Mariboru in Ljubljani pa 5. Skupno je bilo v mesecu maju takih dni v Biljah kar 16.

STANJE RASTLIN

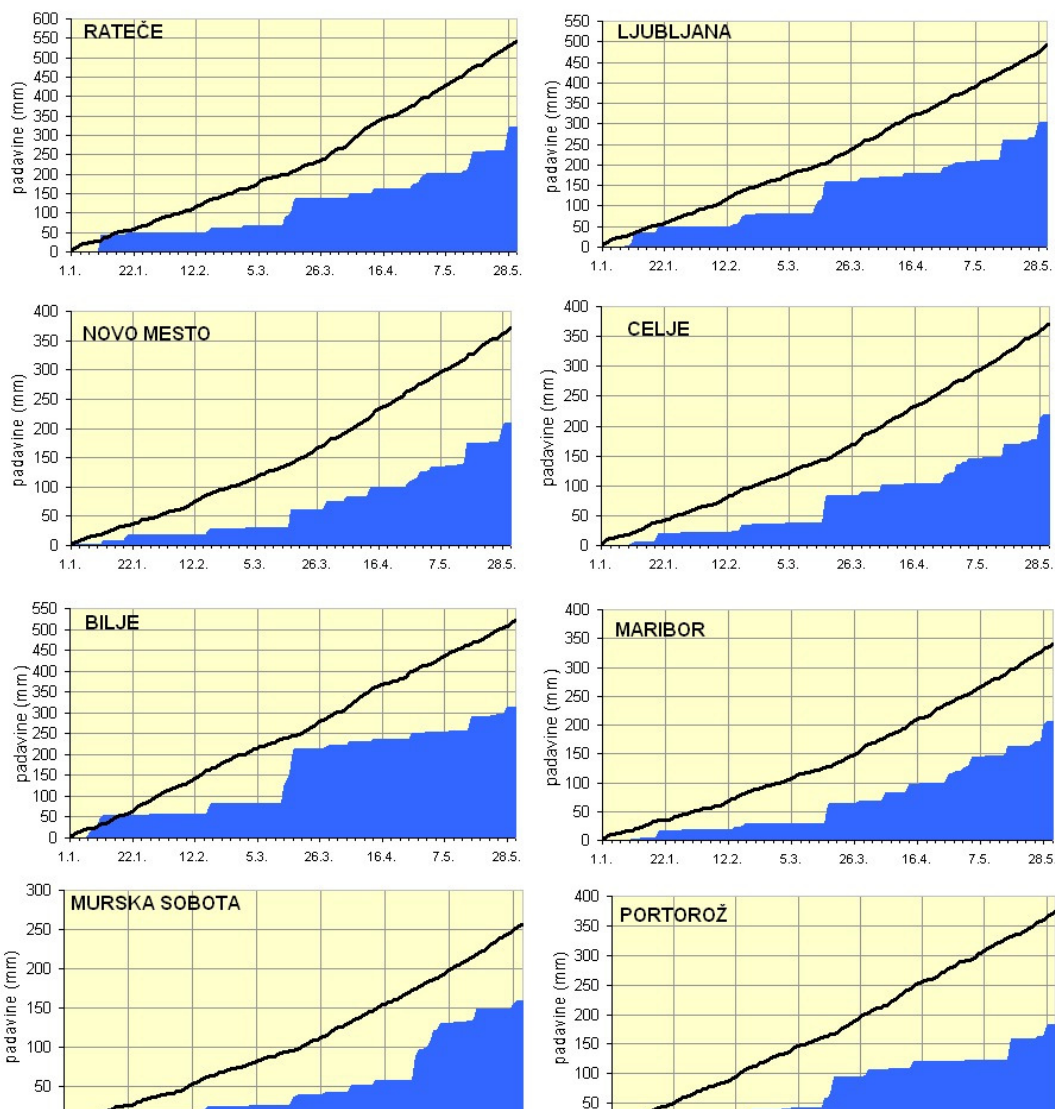
Padavine zadnje dekade maja so v osrednji Sloveniji vzpostavile normalno preskrbljenost tal z vodo. Ječmen je sklasi in pospešeno naliva zrnje. Padavine ob zadnjem prehodu hladne fronte niso povzročile poganjanja posevkov. Koruzni posevki so po dežju hitro napredovali, ob koncu dekade so visoki dobrih 10 cm, razvijajo četrti, peti in že šesti list. Izboljšana vlažnost tal je povzročila intenzivno zapljevjenost posevkov. Pšenica klasi. Trava še vedno cveti in iztresa cvetni prah, za siliranje so travne bilke že ostarele, poteka košnja za seno in baliranje suhega sena. Pogoji za košnjo so bili večinoma ugodni. Najvišje dnevne temperature zraka blizu 30 °C so povečale izhlapevanje čez 5 mm vode na dan, kar je omogočilo, da je bila trava dokaj hitro dovolj suha za spravilo. Podobna količina dežja je padla tudi na mariborskem območju ter na Ptujsko – Dravskem polju in začasno prekinila vodni stres v katerem so bile rastline s plitvim koreninskim spletom. Vodni primanjkljaj se je tu nekoliko zmanjšal, in ob koncu dekade ostaja pod 100 mm. V zahodni Sloveniji je bila količina padavin vsaj za polovico manjša kot v osrednji Sloveniji in na Štajerskem. V Vipavski dolini je po dežju zapihala še burja, ki je mokra tla ponovno osušila. V Vipavski dolini ječmen spreminja barvo. Pšenica naliva zrnje. Obe žiti je močno prizadela spomladanska suša, posevki so nizki, rastni sklop je redek, obeti za pridelek so slabi. Na Goriškem, v Brdih in v Vipavski dolini cveti oljka. Zgodnje sorte trte so odcvetele, pozne sorte polno cvetijo. Zorijo češnje. V predelih, kjer ni namakalne vode je pridelek manjši, plodovi so drobnejši. Breskve redčijo plodove, potrebna so redna namakanja. Zgodnje sorte marelic zorijo. Na Obali se sušne razmere stopnjujejo. Vegetacijski primanjkljaj vode v tleh je blizu 200 mm (v primerljivem obdobju v letu 2003, je bil primanjkljaj 132 mm). Podobno skromna je bila količina padavin tudi v SV Sloveniji. Talna voda je spet težje dostopna za rastline, koruzni posevki s plitvimi koreninami in slabo pokrovnostjo tal so v vodnem stresu. Ječmen pospešeno naliva zrnje, v to razvojno fazo prehaja tudi pšenica. Vegetacijski primanjkljaj vode je 100 mm.

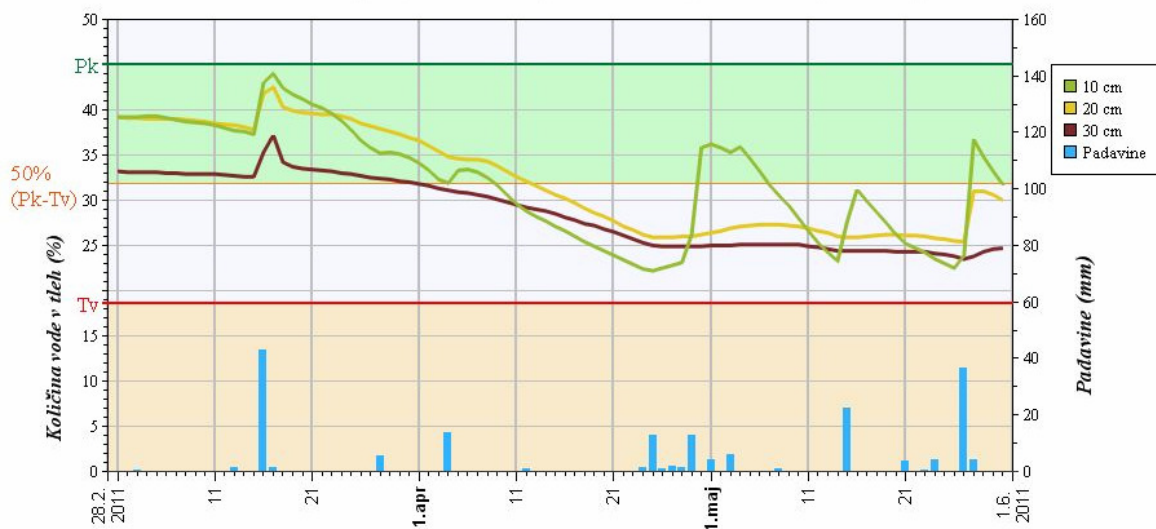
VODA V TLEH

Tako celomesečne kot tudi vodne bilance zadnje dekade so bile povsod negativne, razen na Koroškem, kjer so padavine znatno popravile zaloge vode v tleh. Najbolj izpraznjeni so vodni rezervoarji v Prekmurju. Dekadni primanjkljaj vodne bilance je 40 mm, mesečni pa okrog 70 mm. Sledita Primorska in Obala z dekadnim primanjkljajem od 35 do 40 mm, mesečna vrednost pa se giblje okrog 90 mm. Boljše je bilo v ostalih predelih Slovenije, kjer je dekadna vodna bilanca negativna do 15 mm, mesečna pa se giblje od – 30 do – 45 mm.

**Kumulativna višina padavin od 1. januarja do 31. maja 2011
(črta ponazarja potek kumulativne višine padavin dolgoletnega povprečja 1961-1990)**

Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine: Celje, 1. 3. – 31. 5. 2011

Pk = zgornja meja vode v tleh

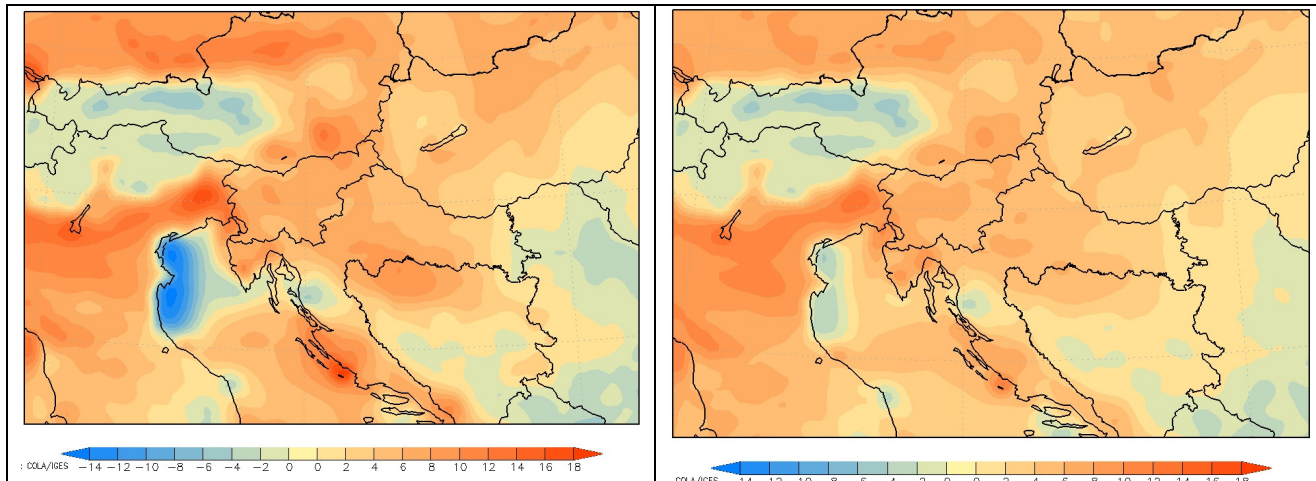
50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

PREGLED STANJA S POMOČJO NUMERIČNEGA MODELA NMM

Model NMM je računalniško orodje, namenjeno predvsem za napovedovanje vremena. Za potrebe agrometeorološkega dekadnega biltena pa pripravljamo simulacije vremena za preteklo obdobje, zato kot osnove za izračune ne uporabljamo napovedi vremena, temveč analize preteklega vremena. Za analizo dolgoletnih povprečnih vrednosti uporabljamo na naše področje prilagojen arhiv ponovnih analiz vremena Evropskega centra za srednjeročne prognoze vremena za obdobje 1989-2010. Več informacij je na voljo v prvi številki biltena za leto 2010.

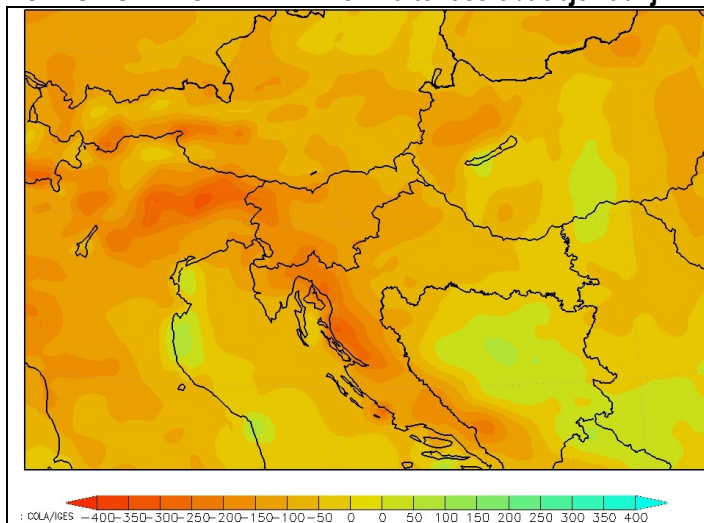
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA

Odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od 1. januarja do 31. maja 2011 (levo) in od 1. aprila do 31. maja 2011 (desno) od modelskega povprečja za isti časovni obdobji v letih 1989–2010.

Odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C se je od začetka leta še povečalo. Glede na stanje ob koncu prejšnje deкаде so je odstopanje povečalo za en stopinjski razred glede na dolgoletno povprečje. Podobno se je za en stopinjski razred povečalo odstopanje od začetka vegetacijskega obdobja, v osrednji Sloveniji, delu Gorenjske, na Primorskem in obali pa za dva stopinjska razreda.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za tekoče obdobje zadnjih 70 dni

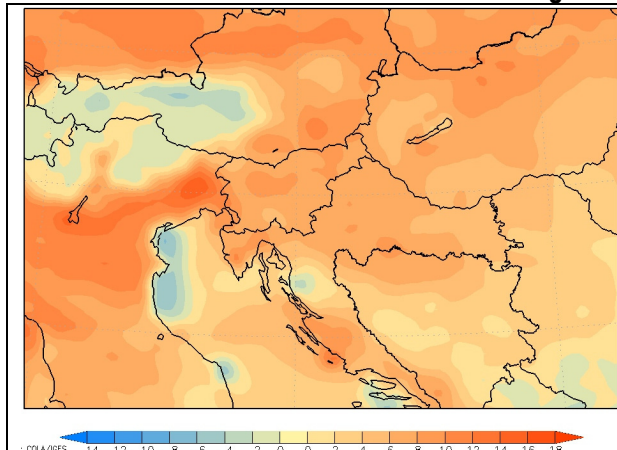

V primerjavi s prejšnjo dekadno odstopanja površinske vodne bilance glede na dolgoletno povprečje ostajajo na SV Slovenije enaka, okrog - 50 mm. Bolj ko se pomikamo proti zahodu države vrednosti padajo. Odstopanja na zahodu so za dva stopinjska razreda slabša kot na SV. Predvsem Posočje in skrajni jug izstopata z velikim odstopanjem od dolgoletnega povprečja.

IZGLEDI ZA PRIHODNIH DESET DNI

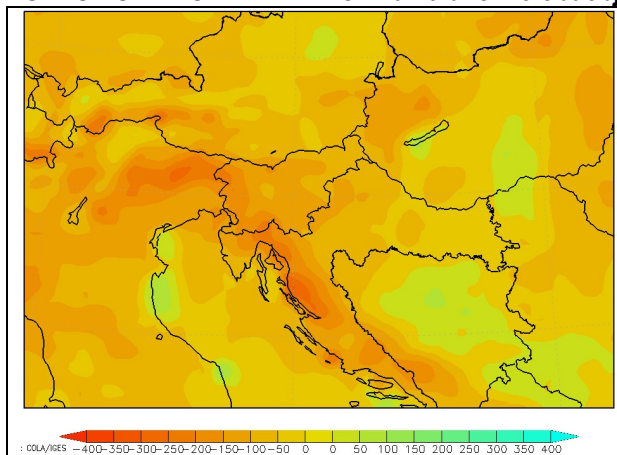
Numerična simulacija vremena omogoča tudi napovedovanje za nekaj dni vnaprej. Pri napovedi analizam preteklega vremena dodamo še računsko napoved za prihodnjih deset dni in dobimo izgled za stanje, ki ga pričakujemo ob izdaji naslednjega biltena. Na enak način kot pri oceni trenutnega stanja tudi napoved podajamo kot odstopanje od dolgoletnih povprečnih vrednosti (za obdobje 1989-2010).

VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA z izgledi do 9. junija 2011

V tekoči dekadi pričakujemo še vedno nadpovprečne temperature zraka glede na dolgoletno povprečje 1989 – 2010. Največje odstopanje pričakujemo v osrednji Sloveniji, na Štajerskem in skrajnem zahodu.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za 70-dnevno obdobje z izgledi do 9. junija 2011

Še vedno pričakujemo stanje vodne bilance krepko pod povprečjem. Največje negativno odstopanje od dolgoletnega povprečja naj bi bilo na zahodu in skrajnem jugu države. Drugod bodo vrednosti vztrajale podobne, kot do sedaj. Najmanjše odstopanje naj bi bilo na vzhodu Slovenije.

Na sliki je prikazano pričakovano odstopanje vodne bilance za 70-dnevno obdobje do 9. junija 2011 od dolgoletnega povprečja za enako obdobje v mm.

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi.